

جاذبه های توریستی مشکین شهر

ارتفاعات متعدد ، آبهای معدنی فراوان، دریاچه های کوچک و بزرگ، دشت وجلگه های وسیع و شرایط آن وهوایی مساعد و مطلوب ، همگی نشان از قابلیت ها و استعدادهای طبیعی منطقه برای جلب مشتاقان و علاقه مندان طبیعت دارد.

● جاذبه های توریستی مشکین شهر

جاذبه های توریستی منطقه مشکین شهر شامل جاذبه های طبیعی و جاذبه های تاریخی است. ارتفاعات متعدد ، آبهای معدنی فراوان، دریاچه های کوچک و بزرگ، دشت وجلگه های وسیع و شرایط آن وهوایی مساعد و مطلوب ، همگی نشان از قابلیت ها و استعدادهای طبیعی منطقه برای جلب مشتاقان و علاقه مندان طبیعت دارد .

کوه معروف «سلطان ساوالان» با ارتفاع ۴۸۱۱ متر از سطح دریا ، عظمت خاصی به منطقه بخشیده است . این کوه با یخچال های عظیم از منظر ورزش کوهنوردی و یخچال نوردی، یکی از کوههای مطرح در سطح جهان است و هر سال و بویژه در فصل تابستان هزاران علاقه مند از اقصی نقاط ایران و جهان به این کوهستان روی می آورند و از مواهب طبیعی آن بهره مند می شوند .

آبهای معدنی گوناگون یکی از مهم ترین جاذبه های توریستی این منطقه به شمار می آید. وجود هشت چشمه آب معدنی که حاوی آبهای گوگردی ، کربناته، سولفور، بی کربناته، کلروره، آشامیدنی گازدار و آشامیدنی بدون گاز است ، برای کشوری که قدرش را بداند به اندازه ذخایر نفتی اهمیت دارد. این چشمه ها خواص درمانی فراوان دارد. این منطقه به لحاظ تعدد چشمه های معدنی نه تنها در سطح ایران، بلکه در سطح جهان نیز بی نظیر است .

کوهستان سبلان موهبت های طبیعی خود را سخاوتمندانه به ساکنان پیرامونش ارزانی داشته است . به سبب فراوانی و سهولت دستیابی به آب دشتهای اطراف ، سبلان از دیرباز شاهد و جایگاه مدنیت های بسیار مهم در طول تاریخ بوده است. وجود آثار و شواهد متعدد از ادوار مختلف تاریخ ، از هزاره های قبل از میلاد مسیح تا ظهور اسلام ، هریک از شهرهای منطقه را به دوران اشکانیان و ساسانیان و پیش از آن پیوند می دهد .

یادمان های تاریخی برجای مانده در منطقه سبلان ، جلوه یی دیگر از توان و استعداد بالقوه آن در جذب توریست و رونق گردشگری در این خطه باستانی بشمار می آید .

در شهرستان مشکین شهر آثار تاریخی فراوانی موجود است که از آن میان می توان به قلعه کهنه و سورشنگن داش (سنگ نبشته شاپور دوم ساسانی) شهرستان مشکین شهر از آثار باستانی منطقه است .

آنچه از جاذبه های طبیعی و تاریخی منطقه سبلان بیان شد، چنان می نماید که این منطقه قابلیت های بسیار و توان بالقوه فراوان برای سرمایه گذاری در فعالیت های توریستی و تفریحی دارد و ضرورت شناخت دقیق و شناساندن پدیده های منحصر به فرد آن به جهانگردان بدیهی به نظر می رسد .

● آبگرمهای معدنی مشکین شهر

این شهرستان دارای هشت چشمه معدنی است که به فاصله تقریبی ۱۹ کیلومتری مشکین شهر قرار دارند. این چشمه ها عبارت اند از :

۱. چشمه آبگرم قینرجه
۲. چشمه آبگرم قوتورسوئی
۳. چشمه آبگرم ایلاندو
۴. چشمه آبگرم شابیل
۵. چشمه آبگرم دودو (دودو)
۶. چشمه آبگرم موئیل
۷. چشمه آبگرم آق سو
۸. چشمه آبگرم ملک سوئی

■ چشمه آبگرم قینرجه :

این چشمه در جنوب مشکین شهر و به فاصله تقریبی ۱۵ کیلومتری آن واقع شده است. به سبب گرمای زیاد، آب چشمه را با مقداری آب سرد رودخانه می آمیزند و در حوضچه ای برای استحمام مورد استفاده قرار می دهند .

آب چشمه در ردیف آب های معدنی کلوروسدیک یا کلرور هیپوتونیک و گازدار و خیلی گرم و داغ است. استفاده از این آب برای درمان لنفاتیس، راشی تیس، بیماری های زنانه، روماتیسم های مزمن سودمند است و نیز صفا آور و زیاد کننده ترشحات دهان و معده است. به خاطر دمای بالای آب چشمه، به عنوان تسکین دهنده، ضد تورم، ضد درد، تسهیل کننده عمل تنفس و اتساع عروق سطحی بدن مورد استفاده قرار می گیرد .

■ چشمه آبگرم قوتورسوئی :

این چشمه یکی از مشهورترین چشمه های مشکین شهر و دامنه سرسبز سبلان است که در ۲۵ کیلومتری جنوب لاهرود و

۴۸ کیلومتری جنوب مشکین شهر واقع شده است. درجه حرارت آب در حوض و نزدیک مظهر چشمه، ۴۱ درجه است .

آب این چشمه، در گروه آب های معدنی سولفات کلسیک و سدیک و گوگرددار گرم قرار دارد. این چشمه در درمان بیماری های روماتیسمی و پوستی مورد استفاده قرار می گیرد. آب این چشمه روی بیماری های مجاری تنفسی، برونشیت های مزمن همراه یا بدون آسم، سرفه های تشنجی، تشنجهای عضلانی، جوش های بدن و آماس و دردهای مفصلی اثر مفید و موثر دارد .

چشمه قوتور سوئی که در حقیقت از لحاظ درمانی نگین چشمه های سلان محسوب می شود به علت داشتن مقدار زیادی گاز SH ۲ و حرارت حدود ۳۸ درجه سانتیگراد جایگاه محسوسی در میان تمام چشمه های سلان دارد . در منابع بین المللی کنگره های هیدرولوژی در اروپا بارها روی اثر گاز SH ۲ که از لحاظ علمی ثابت شده تاکید می شود .

در حالیکه اثر کاتیون ها و آنیون ها و مواد معدنی در سایر چشمه ها که فاقد گاز مزبور هستند هنوز از نظر علمی مورد بحث است بنا بر این با استناد به عصاره کنگره های تشکیل شده اثر گاز SH ۲ در بدن ثابت شده و بطور خلاصه به این ترتیب است که گاز SH ۲ پس از حدود ۴۰ ثانیه یعنی کمتر از یک دقیقه به مقدار زیاد در پوست بدن انسان جذب می شود و نفوذ می کند .

مشاهده عینی آن سرخی خیلی زیاد استفاده کنندگان از چشمه آب معدنی قوتور سوئی است که پس از چند دقیقه در پوست و بدن استفاده کنندگان مشاهده می گردد) و این به علت نفوذ گاز SH ۲ و متعاقب آن باز شدن مویرگ ها و عروق زیر پوست می باشد که در اصطلاح پزشکی آن را گشادگی رگ ها (Vasodilation) می گویند در اثر این عمل پر خونی زیاد در زیر پوست ایجاد شده و در اطراف مفصل ها از جمله مفصل های ستون فقرات زانو شانه ها خون بشدت جریان پیدا نموده و بطور خلاصه اثر درمانی خود را به علت جریان شدید خون در این نواحی که قبلا کم بوده ایجاد می نماید و نهایتا در مفصل ها ایجاد کم دردی و یا بی دردی می کند .

این خلاصه ای از اثر اولیه گاز SH ۲ است که این گاز پس از نفوذ در پوست در سلول های ایمنی مسئول دفاع بدن اثر گذاشته و در سیستم ایمنی بدن که وظایف آن به عهده گلبول های سفید است دخالت نموده و نهایتا پس از استفاده های متعدد از آب گازدار به مدت سه هفته سیستم ایمنی نیز تغییراتی حاصل نموده و این خود باعث بهبودی بعضی از اشکال روماتیسمی می شود .

■ چشمه آبگرم ایلاندو :

در فاصله ۱۱ کیلومتری جنوب مشکین شهر از زمین می جوشد. آب چشمه ایلاندو از نوع آب های معدنی کلروسولفات بیکربناته کلسیک گازدار و گرم است. به خاطر دمای بالای آب، تسکین دهنده دردهای عمومی بدن و تقویت کننده حالت عمومی بدن و نیز تمدد اعصاب است و نیز به موجب داشتن بیکربنات و سولفات می توان از آن برای درمان بیماری های جلدی، دردهای روماتیسمی مزمن، بیماری های تنفسی و گوارشی، بیماری های زنانه استفاده کرد .

■ چشمه آبگرم شابیل :

این چشمه در ۲۷ کیلومتری لاهرود و در چند کیلومتری آبگرم قوتورسوئی و در پای تپه ای واقع شده است. دمای آب در مظهر چشمه ۴۸ درجه سانتی گراد است. ظاهر آب زلال، کمی ترش مزه، بی رنگ و نیز کمی بودار است. آب این چشمه، در ردیف آب های معدنی اسید بیکربنات یا بیکربناته سدیک قرار دارد. به خاطر وجود مقدار زیادی اسید کربنیک، از آب آن

برای درمان بیماری های حرکتی، عصبی (درمان پادرد و کمر درد) استفاده می شود .

▪ پارک جنگلی در جنوب شرقی شهر واقع شده است و جاده ای آسفالت به طول ۳ کیلومتر دارد در روزهای تعطیل محل

▪ گردش و تفریح ساکنان بومی و مسافران است

شیروان دره سی در ۳۰ کیلو متری جنوب شرقی مشکین شهر و در ارتفاع ۲۲۰۰ متری واقع شده است مساحتش بالغ بر ۷۵ کیلو مترمربع است و محل زندگی حیوانات وحشی و پرندگان می باشد همچنین دارای صخره ها و غارهای دیدنی است محل اصلی ورود به دره در ۵ کیلو متری پائین آبگرم معدنی شابیل قرار دارد و برای ورود به آن باید از کنار آبخاری با ارتفاع ۴۰ متر به سمت پائین صخره نوردی کرد آبشارهای دوقلوی شیروان دره در نوع خود بی نظیر است .

▪ زیستگاه هوشنگ میدانی و قره گؤل

نام اصلیش اشک میدانی است که یادگار اشکانیان در جنگ با رومیان است. گویا محل ییلاق لشکر اشکانیان بوده است. بنا بر روایات این میدان ، محل جنگ بابک با اعراب بوده است

این میدان ، منطقه ای مسطح است که در دامنه شمال غربی سبلان به ارتفاع ۲۷۲۵ متر از سطح دریا واقع شده است . تالاب قره گؤل نیز به قطر تخمینی ۳۰۰ متر در قسمت شمال غربی دامنه های هرم و جنوب شرقی زیستگاه هوشنگ قرار دارد . حیوانات و پرندگان وحشی در هوشنگ میدانی و تالاب قره گؤل متنوع اند .

▪ زیستگاه تنبک مشکین شهر

این زیستگاه در شمال غرب مشکین شهر واقع شده است و ۱۸ کیلومتر با آن فاصله دارد. در حدود ۷۰ کیلومتر مربع مساحت دارد و محل زیست کل و بز ، خوک ، خرگوش ، گرگ و کبک است . این منطقه در ارتفاع ۱۸۰۰ متری از سطح دریا قرار گرفته است .

▪ زیستگاه ارباب کندی

این زیستگاه در ۴۲ کیلومتری شمال شرق مشکین شهر و ۵۵ کیلومتری شمال غرب اردبیل واقع شده است ، ۷۰ کیلومتر مربع وسعت دارد و در ارتفاع ۱۵۰۰ متری از سطح دریا قرار گرفته است . کل و بز ، خوک ، گرگ ، روباه ، خرگوش ، کبک و مرغابی از جمله وحوشی هستند که این منطقه را مامن زیست خود ساخته اند .

▪ زیستگاه موویل

این زیستگاه در جنوب مشکین شهر و در غرب کوههای هرم سبلان واقع است . ارتفاع این منطقه از سطح دریا ۳۲۰۰ متر است . در این زیستگاه ، قوچ و میش ارمنی ، کل و بز از نوع سفید طوقدار ، کبک دری ، خرس قهوه ای و خاکستری ، گرگ ، خوک ، خرگوش ، انواع پرندگان شکاری و لاشخور زندگی می کنند .

▪ زیستگاه شیروان دره سی مشکین شهر

”شیروان دره سی “ زیستگاهی است که در ۲۰ کیلومتری جنوب شرق مشکین شهر قرار دارد . ارتفاع آن از سطح دریا

۲۲۰۰ متر و مساحت آن ۷۵ کیلومتر مربع برآورد شده است. زیستگاه " شیروان دره سی " ، محل زندگی دایمی وحوش مانند : کل وبز ، خوک ، روباه ، گرگ ، قوچ و میش ارمنی ، خرگوش ، کبک ، کبک دری، قمری ، فاخته و شماری از پرندگان مهاجر است .

• زیستگاه حاجی لو

این زیستگاه در ۲۲ کیلومتری شمال مشگین شهر در کوه های حاجیلو واقع شده است . دارای ۷۰ کیلومتر مربع وسعت و ارتفاعی حدود ۱۹۰۰ متر از سطح دریاست . حیواناتی مانند : کل وبز ، خوک ، گرگ ، خرگوش ، روباه و کبک این منطقه را به عنوان محل زیست خود برگزیده اند .

• سایر گردشگاههای مشکین شهر

دامنه های سبلان ، آیقار ، موئیل ، ساریانلار ، هرم داغی و ...

• کوه ساوالان یا سبلان (سولطان ساوالان)

رشته کوه سبلان در جنوب شرقی شهرستان مشکین شهر و در فاصله ۲۵ کیلومتری آن واقع شده است. ارتفاع بلندترین نقطه آن با نام سلطان ساوالان ۴۸۱۱ متر میباشد. سلطان ساوالان پس از دماوند معروفترین کوه ایران است که دریاچه ای زیبا در قله آن وجود دارد. سبلان با رودها ، یخچالهای دائمی و طبیعت بکر ، نمونه ای است از هنر بی همتای خلاق آن. این کوه بنا به روایات محل عبادت زرتشت ، پیامبر ایران باستان ، و جولانگاه بابک خرمدین بوده است

کوهستان عظیم و آتش فشان سبلان که به زبان آذری ساوالان خوانده می شود از کوه های متعدد بلندی چون صائین ، نرمیق ، قوشه داغ ، و... تشکیل شده است . دامنه های این کوهستان در بخش مرکزی از چهارسو به شهرستان های مشکین شهر و اهر در شمال ، تبریز در مغرب ، سراب در جنوب و اردبیل در شرق مشرف می باشد .

سبلان به شکل مخروط زیبایی است و دهانه آتش فشان خاموش آن در حال حاضر به صورت دریاچه ای در آمده است. اطراف این دریاچه در تمام سال پوشیده از برف و یخ است .

قله اصلی یا آتش فشان آن به نام "سلطان ساوالان" بلندترین نقطه آذربایجان و پس از دماوند بلندترین قله ایران است.

کوهستان ساوالان از کانون های مهم آبگیر دائمی رودهای آذربایجان می باشد. دامنه های شمالی آن به دره رود قره سو و اهرچایی و دامنه های جنوبی آن به شاخه های آجی چای منتهی می گردد .

بنابراین سبلان بخش عمده ای از آب های حوضه رود ارس و دریاچه ارومیه را تامین می کند در دامنه های سبلان چشمه های فراوان آب گرم و آب سرد معدنی وجود دارد از جمله موئیل سوئی ، شابیل ، قوتورسوئی و ... که در فصول مختلف مورد استفاده اهالی مشکین شهر وگردشگران قرار می گیرد. در بالای قله سبلان حفره ای وجود دارد که دهانه آتش فشان سبلان بوده است و امروزه به صورت دریاچه ای در فصل گرم ظاهر می شود